

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de Mudoz, núm. 31 y 35

SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell	2 rals al mes.
Fora	8 s. trimestre.
Un número sol.	1 s.

Anuncis á preus convencionals.

D. JAUME FATJÓ Y BORRELL

— Q. D. G. G. —

Ha mort en Barcelona, havent rebut los Sants Sagraments

Sa desconsolada viuda D.ª Antònia Torras y Viver, fills, D. Joseph, D. Enrich y D. Joan, fillas, D.ª Maria de la Assumpció y D.ª Elisa, gendre, D. Andreu Gorina y Figueras, nets, germans, germanas, nebots, oncles, cosins y demés parents, al participar á sos amichs y coneguts tan sensible perdua, 'ls pregan que 'l tingan present en sas oracions y assisteixin avuy á las dugas de la tarde á la estació del ferro-carril, pera acompanyar lo cadavre á la Iglesia Parroquial de Sant Feliu, y de allá al cementiri.

Sabadell 28 de Desembre de 1890

‘L dol se despedeix en la Iglesia

EN INTERES DE SABADELL

IX Y ÚLTIM.

Al comensar la serie d' articles qu' avuy acabo, estava ben lluny de mon ànim, la pretenció de que mos humils escrits podrian treurer de son entascament lo pesat carro dels adelantos moderns. Sabia de sobras ans d' empendrer ma tasca, que qualsevulla de nostres compatricis qu' intente lo mateix que jo en obsequi al bon nom de Sabadell perdrà temps y feyna y fins tindrà que sacrificar son amor propi ara y sempre y en totas las ocasions tracti del assumpto que vullga. Per aixó son tan pocas más confiansas quan d' assumptos d' interes general m' ocupo desde las planas del periódich que ja res m' amohina ni prenc com á desayre lo que es tan comú en nostras autoritats no fer cas de ningu y menos de la premsa, á pesar de que á voltas la volen y fan veurer que l' estiman y acatan per lo importantissim paper que desempenya en las conquistas del saber y del progrés en sas moltas y variadas manifestacions. Y á pesar de tot aixó, apesar de portar una vida de treballs y desenganys, persisteix en exercir lo noble magisteri de la premsa.

Escrich pera distreurem y mogut del desitj de veurer á Sabadell en condicions envejables com á població moderna y tots sos habitants dotats d' aquella cultura y amor al treball que tant enalteix al individu en sas relacions familiars y socials. Per aixó, per aquest ideal meu recordo de tant en tant lo que convé fer en obsequi als interessos de tots, y dich qu' ho recordo per lo mateix qu' estich ben convensut de que aquí, degut al indiferentisme que s' ha apoderat de las personas de mes representació dintre y fora de la població no farém altre cosa que anar tirant y sortir del pas de la mellor manera possible. Iniciativa, desinterés, desprendiment... «paraulas vuydas de sentit: lo pronunciarlas es un vici; practicar al peu de la lletra lo que las mateixas indican seria molt mes mal encara; que miri cada un per ell y Deu per tots,» aixó es lo que generalment diuen los que per mes d' un concepte venen obligats á fer per Sabadell lo que Sabadell 's mereix y reclama cada dia ab mes insistència.

«No hi han diners», es lo que contestan sempre que 's tracta d' empedrar los carrers, renovar las aceras y encendre 'l gas durant tota la nit, «no hi han diners» repeteixen quan se 'ls parla de proporcionar honrosas ocupacions per medi de la creació de museus y bibliotecas populars al element jove qu' ho desitja; «no hi han diners» tornan á dir quant las necessitats de la higiene reclaman pera Sabadell ayguas puras y ab abundancia. Y aixís entascats en lo mateix,

passém anys y mes anys y nostre població no millora gens ni mica.

¡No hi han diners! trista condició la nostra. Al menys en mitj de tanta miseria hi hagués sisquera un poch mes de patriotisme.

E. DIUMARÓ Y GRANÉ.

SECCIÓ POLÍTICA

Segons llegim en los periódichs de Madrid, 'l govern conservador te ja casi llest l' encasillat ministerial pera 'ls diputats á Corts.

Y de lo qu' despren de las noticias que vejem en aquells estampadas, resulta qu' aquesta vegada sera 'l colmo de las elecciones de gendres, cosins, nebots y de més parentela de la gent que remena las cireras.

No esperavan altre cosa del partit que avuy per avuy maneja al seu gust lo tinglado electoral.

Los conservadors que sempre han blasonat de esser amants de la tradició, es just que 's recordessin també de las tradicions de familia que manan protegi'se 'ls uns als altres.

Tal vegada seguint aixís arribariam á tenir un goben ben avingut y ab ganas de treballar en honra de la familia.

Y allavors podriam dir dels partits que turnan en lo poder, lo que diuen á vegadas del Circo Eqüestre:

Avuy treballa la familia Rodriguez.

La Junta del Cens, pot dirse que ha acabat ja sas tasas.

Ja era hora de qu' acabes 'l Congrés petit de la política madrilenya que tant so-
llat mugué el celebras sas primeras sessions.

Com ja era de preveure, la tal Junta no ha servit pera res de profitós pera 'l pays, y lo que es mes particular encara, tampoch ha servit pera cap dels partits polítics que pretenian aprofitarse de sa convocatoria.

Ni 'ls conservadors s' han vist perjudicats en sa política per la majoria de la Jun-
ta, ni 'ls sagastins han lograt mes que la consecució de alguna altra planxa, ni 'ls republicans han desempenyat altre paper que 'l de ignoscents Mefistófeles, inten-
tant arrastrar inutilment á la colla de 'n Sagasta.

Y es que mes que las lleys políticas, poden en Espanya las ansias del poder y l' afany inmoderat de bons empleos.

Y aixó fa transigir y arrastrarse als qui, amparats per la ley, podriam conse-
guir honradament las ideas que persegueixen.

Lo qual vol dir parlant vulgarment, que la energia de nostres polítics, 's re-
gula per las necessitats del ventrell.

Que es l' unich termómetro qu' indica 'ls graus de calor en que 's troban sas
especials naturalesas.

Lo manifest de 'n Pi y Margall, respecte á la coalició, publicat darrerament, ha
donat mol que parlar á los aficionats á la política madrilenya.

Lo caracter sério y pacífich del documents del jefe del partit federal ha sigut
ben rebut en general per la premsa de Madrid que, com ja 's públich y notori, pot
dirse que es la única que s' ocupa extensament d' aquestas cosas.

Mes los nous temperaments que demostra en Pí y Margall en son discutit manifest, no han sigut suficient pera lliurar-lo de los atachs dels centralistas que no sembla sino que en cada un dels partidaris de la autonomia política y administrativa, hi veuen l' irreconciliable enemich de son benestar.

El Imparcial al comentar lo esmentat manifest afirma que la administració provincial en Espanya, á excepció d' algunas provincias que han conservat tradicions y costums administrativas, es pitjor encara que la administració central ab tot y ser aquesta tan horrorosa.

Mes *El Imparcial* no diu que si algunas provincias están pessimament administradas no 's deu á altra cosa que á la desorganisació y despilfarro que 'l Centre d' Espanya ha escampat per las provincias ab sa maléfica alenada.

Y fins suposant que sia cert lo que *El Imparcial* n' afirma, quin motiu tenen los polítichs madrilenys pera combatre la autonomia administrativa y política de las provincias ó regions d' Espanya que ells mateixos regoneixen que s' administran molt millor que ho farà may lo Govern central per honrat que siga.

Es hora ja de parlar ab franquesa y de no buscar fugidas de bona ó mala lley al tractarse d' assumptos de tan vital interés pera 'l pervindre de las regions espanyolas.

Mes formalitat y sobre tot mes conseqüencia.

Si *El Imparcial* regoneix que l' únich obstacle es la mateixa péssima administració d' algunas provincias, declaris regionalista acérrim de las regions que tenen instints y cosums autónomas, que no es just paguin las regions serias y treballadoras, culpas de las que s' han deixat inocular lo virus maléfic de la podridura política madrilenya.

Y sapiguém d' una vegada á que atendrens en aquest assumpto, que sembla es hora de saber ja de manera autorisada, si á casa nostra han de seguir manant mes que nosaltres, los de fora.

Pregunta un periódich madrileny de que parlarán quan la Junta del Cens acaba sas tasas.

Que dimoni será que no hi hagi algun assassinat d' aquells tan misteriosos com 'l de la calle de Fuencarral y puguin omplir sas planas á dojo ab aquellas relacions tan honestas y exemplars com acostuman.

Ó alguna corrida de toros extraordinaria, ó una altra manifestació tabernera peralista, ó qualsevol incident d' aquells que tan be sab aprofitar la prempsa madrilenya pera fer forrolla.

Y no 'ls parlém d' assumptos serios y trascendentals pera 'l pervindre d' Espanya y de son treball nacional, perque ja sabém que aquestos no serveixen pera l' objecte que ells buscan.

¿Qué 'n treurien de parlar ab formalitat de la industria, comers, marina ó agricultura. suposant que sapiguessin lo que aquestos noms signifiquen, si no vendrien molts mils números á 5 céntims ni 'ls hi pendrien dels dits com quan parlan de sanch vessada en la plassa de toros, ó en una arcoba d' una honrada familia?

LO DRET PÚBLICH DE CATALUNYA

Per estar molt ajustats al nostre pensament, copiém los següents párrafos del notable discurs llegit en lo *Centre Escolar Catalanista*

pel president de la Secció de Dret y Filosofia y Lletres don Francisco Moragas y Barret.

Diuen aixís:

Passa ab lo Dret públich catalá, lo que no succeheix ab cap altre de la terra. Si 'ns fixém en sos anys se 'ns presenta com secular al·sina que ha donat ombra á innumbrables generacions, hi veyém en ell l' arbre del passat, mes si fem atenció á sas tendencias y á son esperit, se 'ns presenta com jove y novell pi, disposat á allunyar del seu voltant los miasmas que de terras extranyas han vingut; hi descobrim en ell l' arbre del pervenir. Es que nostra patria ha comprés desde fa molts segles que 'ls graus de dignitat é ilustració d' un poble 's coneixen tan sols pels graus de la llibertat de que disfruta, y per aixó, sent la dignitat l' element característich del modo d' ésser y sentir de nostra patria, va saber Catalunya ferse lliure, sens bala-drejar de serho.

Obriu sino qualsevulga de las fullas venerandas que contenen nostras constitucions políticas y en ellas, ben segur, hi trobareu paraulas que vos demostrarán fins á quin punt gosava de llibertat nostra antigua patria. Si llegiu l' usatge *Judicia Curiae* del llibre primer de nostras Constitucions, hi trobareu las següents y notabilíssimas paraulas: «e jutgem tots homens igualment, e no jutgem res entre Vassalls e Senyors, car en Leys no troba hom homenatge.» ¿Es possible trobar una declaració mes explícita y terminant del ponderat principi de la igualtat davant de la Lley? Y aquesta declaració la feya 'l comte de Barcelona alguns segles abans de la famosa revolució francesa, quan ningú somniava en ella, quan la esclavitut existia encara de dret y de fet, quan hi havia separació complerta entre senyors y vassalls, entre nobles y pagesos. Y no penseu que tan hermosas paraulas fossin lletra morta en la vida pública de Catalunya, per convencers de lo molt respectadas que eran, n' hi ha prou ab recordar los noms de Ferrán I y del gran conceller de Barcelona. Mes á qué avansar idees sobre l' esperit que animava á nostra legislació política, si n' hi haurá prou ab ferne una lleugera y curta descripció pera que admirantla, estimeu y respecteu en ella la obra mestra de nostres antepassats.

Al estudiar lo llibre de las Constitucions de Catalunya, al obrir aquesta gran Biblia de nostra patria del cor, tremolarán vostres llabris al ensopegar ab alguns usatges d' Alfons II, de Jaume II, de Pere III y d' altres comtes y al llegir en ells que la nació catalana, formada per tots los pobles que parlavan nostra llengua, era indivisible é inalienable. ¡Quína llissó mes hermosa varen donar nostres comtes á totes las nacionalitats que existian! Eran aquestas consideradas com patrimoni particular de sos reys, no aquestos tinguts com á mandataris dels pobles, eran sí sos propietaris, ells disposavan de sa nació dividintla y fentla á trossos quan volian. Mes en mitj de tan gran desgavell, en ple sígle XIII, quan mes de moda estavan los repartos, varen aixecar sa veu tres germans de rassa, la forta y activa Catalunya, la dolça Valencia, la encantadora Mallorca, las tres van abraçarse y usant una sola llengua, varen jurar viurer sempre jun-tas en una mateixa llar formant tant sols una patria; y son rey,

aquell que segons las corrents de la época deuria haver sigut lo seu amo y tirá, en lloch d'oposarshi, va lligarlas estrètament ab sos brassos amorosos, va baixar de son trono per posarhi en ell á sa patria y declararla reyna.

Desde aquell dia la monarquía de Catalunya va ésser paccionada, es á dir, filla d'un contracte bilateral entre 'l Trono y 'l poble catalá y 'ls comtes avans de serho havian de jurar cumplir fidelment totas las constitucions, llibertats, drets y privilegis de la terra. Fou ademés la monarquía constitucional, desde que Pere 'l Gran, en son usatge «una vegada lo any» va establir legalment las Corts catalanas y desde que nostres monarcas se comprometeren á no otorgar privilegis contraris á las lleys de nostra terra y á no derogarlas jamay sense consentiment de las Corts. No es donchs d'estranyar que ab aquestas limitacions y moltes d'altras, fos nostre govern una especie de República ab la presidencia hereditaria.

Y aquest esperit de llibertat que sens dupte es lo testimoni mes fidel y la proba mes exacta de la antiga cultura de nostra patria, se descubreix també en aquellas constitucions y usatges que fan referencia als drets individuals y polítichs dels fills de Catalunya. La inviolabilitat del domicili y de la correspondencia, la de la propietat, la llibertat de comunicacions, la d'impremta en lo que no deya á qüestions relligiosas y la d'ensenyansa, eran principis admesos per nostre dret polítich y que practicava nostra pátria quan encara eran desconeguts en una bona pila de nacions europeas, y entre ellas, en la mateixa Inglaterra que tant preten ésser lo bressol de la llibertat. La cassa y la pesca eran també lliures en Catalunya, en un temps en que l'esperit feudal feya que en altres pobles gosessin d'aquest dret tan sols los orgullosos senyors. Y la casa catalana, aqueixa llar amorosa que tant hermosos recorts nos ha deixat, se trobava exempta d'allotjaments, al mateix temps que era inviolable.

Y ¡quánt diferent era la sort de Catalunya avans, de la que es ara! Per lo que diu als drets propiament polítichs, tan sols los catalans, tan sols los fills de Catalunya y de Mallorca podian disfrutarne, nostras lleys declaravan sense cap valor tot acte realisat per empleats forasters, aixís en l'ordre eclesiástich com en lo temporal, y solzament s'exceptuavan los cárrechs de canceller y vice-canciller del rey, que podian exercirlos los naturals de qualsevulga dels estats de la confederació catalana aragonesa. Nostres antepassats, que entre altres drets tenian lo de portar tota classe d'armas ofensivas y defensivas, no podian ésser obligats á pèndrelas si 'l rey ó son lloch-tinent no manavan l'exércit; no tenian forsosament que sortir á lluytar fora de Catalunya, y lo que es encara mes notable, per l'esperit de justicia que revela, quan en los cassos de convocatoria general era permesa la redempció del servey militar, aquesta 's feya proporcionalment á la posició social del que volia redimirse.»

Aquest excelent discurs del senyor Moragas, acaba ab las següents expressivas ratllas:

Al contemplar la enteresa, energía y patriotisme ab que 's presentavan las Corts y la Generalitat devant lo rey, al reflexionar sobre las inmensas atribucions que las duas entitats tenian ¿no vos sem-

blan esquifidas y ridículas totas las llibertats que 's pregonan avuy y que en mans de nostres governs venen á ésser novas cadenas pera esclavisarnos? ¿no voldríau vosaltres la llibertat que gosaren nostres antepassats, governantse ells mateixos, y posant en práctica la verdadera soberanía nacional?

LA NADALA

D' un roser á l' ombra,
d' un roser de maig,
n' ha florit un Lliri,
la nit de Nadal.

Bonica es la Rosa,
mes ho es lo ram,
mes ho es lo Lliri
que floreix tot l' any.

Les fulles son verdes,
lo cálzer n' es blanch,
la mel de son cálzer
n' es mel celestial.
Abellas que 'l besan
son Angelets sants,
Angelets lo volen,
pastorets l' haurán.
Los tres Reys arriban
sols per oloral,
ja 'n veuen la Verge
que 'l va ab plors regant:
—¿De que plorau, Verge,
de que plorau tant?
—Perletes de l' alba
lo solen rosar,
y avuy, que es divendres,
son gotes de sanch.

Lliri que floreixes
la nit de Eadal,
¡ay! allí al Calvari
cóm t' esfullarán!

Bonica es la Rosa,
mes ho es lo ram,
mes ho es lo Lliri,
que floreix tot l' any.

JASCINTO VERDAGUER, PBRE.

Ab molt gust reproduhim duas importants comunicacions que darrerament ha enviat la patriótica Associació «Lliga de Catalunya» á la *Diputació Provincial de Vizcaya* la una, y á las *Diputacions Provincials de Catalunya* l' altre.

No cal dir que sentim com á nostres los desitjos manifestats per

la «Lliga de Catalunya» á las diputacions catalanas, y que voldriam que fosin atesas, comensant á fer prácticas, las protestas d' amor á Catalunya que algunas vegadas han volgut demostrar de paraula. Ja fora hora de que ditas institucions comensessin á fer alguna cosa de profit per Catalunya.

Veurem si atenen la comunicació que al final insertem. Diuen aixís:

«*Al Excm. Sr. President de la Diputació provincial de Vizcaya.*—La «Lliga de Catalunya» quin ideal es la reevindicació de la personalitat de nostra estimada patria, mira sempre ab ulls de satisfacció y dignes d' ésser imitats ó seguits tots quants actes duhen á cap aquells altres països que formant part avuy, com ella del Estat Espanyol, bregan també pera recórrer los distintius que en altres temps los hi sigueren naturals y propis donántlosi especial fesomia.

Per aquest motiu no ha pogut menys de veure ab gran plaer l' acort d' aqueixa ilustre Corporació de la digna presidencia de V. S. creant en son Institut provincial una *cátedra de llengua Eúskara* per quant á mes d' ésser una enérgica y viril protesta contra las malhauradas imposicions del Centre, ha de contribuir d' una manera notable y decissiva á mantenir en lo cor dels fills d' aqueixa Terra, tan semblant á la nostra per son caràcter y per sos infortunis, l' amor á sas venerables institucions forals y l' desitj de véuerla novament ocupar lo lloch que entre 'ls pobles lliures li correspón y mereix.

Y tot fent vots pera que aixó sia possible, la Junta Directiva de la «Lliga de Catalunya», cumplint l' acort que 's prengué en la sessió general celebrada l' dia 23 d' Octubre darrer, se complau, dintre de sa modesta esfera, en dirigir á aqueixa honorable Corporació la mes entussiasta felicitació per aquell son patriótic acte, mentres crida sobre d' ell la atenció de las Diputacions de nostra Catalunya pera que s' afanyin á seguirlo en be de la mateixa.

Deu guardi á V. E. molts anys.

Barcelona 25 de Novembre de 1890.—Lo Vice-President, Joseph M.ª Valls y Vicens.—Lo Secretari, Joaquim Valls.»

«*Als Excelentíssims senyors Presidents de las Diputacions Provincials de Catalunya.*—L' acte darrerament portat á cap per la patriótica Diputació Provincial de Vizcaya creant en son Institut una *cátedra de Llengua Eúskara*, ha impulsat á la Junta Directiva de la «Lliga de Catalunya» en la sessió que celebrá lo dia 23 del prop-pasat Octubre, á dirigir-se á V. E. pera ferli avinent la necessitat de que 's prengui per la Corporació de sa digna presidencia igual acort per lo que 's refereix á la ensenyansa de nostra llengua catalana, fent extensiva igual comunicació á las demás Diputacions germanas considerant y atenent á que las quatre juntas, venen á ser la continuació d' aquella inolvidable «Diputació» ó «General de Catalunya» que en hora desastrosa fraccioná lo Centre en quatre parts pera fer aixís oblidar que sempre fou y sempre ha de ser Catalunya *una é indivisible*.

No s' entretindrà aquesta Associació en demostrar las poderosas

rahons de conveniencia, de necessitat y de justicia que abonan y fan innegable l' acort que á V. E. se proposa, puig al ferho temeria ferir sos sentiments d' enlayrat y noble patriotisme, ni molt menos vol fer argument pera justificar l' aytal conveniencia del desenrotllo que afortunadament ha prés nostra jamada Literatura extenentse sa volada per damunt del Pirineu y descompassant lo mateix Ebro; sols y com de passada, se permeterà observar que, puig los que havem nat á Catalunya, parlém lo catalá per lley de naixement y per haverlo aprés en la falda de la mare, s' ha d' ajudar per qui correspongui á la llógica expansió d' aquesta Lley de la naturalesa ó, mes propiament parlant, d' aquesta disposició del Altíssim pera que dongui sos fruyts, que serian en lo present cas lo de fer que tots los catalans nos unissem en mes estreta germanó, oblidantnos de que 'ls uns som d' una Provincia y 'ls altres d' una altra pera regenerar nostra pátria y oposarnos ab tota la forsa de nostre antich carácter, quina mes directa y genuina manifestació es lo llenguatge á las imposicions del Centre del que res espera aquesta Junta Directa pera 'l be de nostre poble, que deu arresserarse á la sombra d' aquellas Corporacions que, com V. E., s' honran ab representar-lo.

Per aquestos motius, la «Lliga de Catalunya» te la seguretat de veurers atesa per V. E. confiant que prompte será un fet la creació d' una «Cátedra de Llengua Catalana», ab lo qual, además de ferse un gran be á la instrucció, moralisació y educació de nostre poble, se demostrará una vegada mes lo patriotisme de V. E. mentres pagara aquest tribut d' amor y consideració á Catalunya.

Deu guardi á V. E. molts anys.

Barcelona 25 de Novembre de 1890.—Lo Vice-President, Joseph M.ª Valls y Vicens.—Lo Secretari, Joaquim Valls.»

NOVAS

Lo passat divendres morí en Barcelona víctima de una llarga y penosa malaltia nostre apreciable compatrici don Jaume Fatjó (Q. E. P. D.) á qui tant apreciavan quants lo coneixian, per sas excelents qualitats.

No cal dir quant sentim la inmensa desgracia qu' afigeix á la distingida família del finat, á la qual acompanyem ab tot lo cor en lo sentiment qu' en aquestos tristos moments experimenta, desitjanlosli la mes cristiana resignació pera suportar pérdua tan irremediable.

Fa poch temps que donarem noticia de la mort de la filla Teresa de nostre particular amic don Ramon Cortada y avuy ab dol intens venim á doldrens d' altre desgracia en la mateixa família del senyor Cortada, la mort d' altre filla, Josepha, que ha deixat d' existir quan tot just comensava á fer las delicias de sos pares.

Sentim com á nostra la pena que afigeix á la apreciable família del senyor Cortada, y fem vots pera que Deu 'ls hi concedeixi la resignació necessaria pera poguer suportar tanta desgracia.

S'ha posat á la venda la darrera tragedia de don Angel Guimerá, *La Boja*, que ab extraordinari éxit s'estrená en lo Teatre de Novetats de Barcelona lo 15 de Novembre últim y de la qual nos ocuparem ja oportunament.

Han sigut aprobats los comptes de 1887-88 y los pressupostes pera 1890-91 del Hospital y Casa de Caritat d'aquesta ciutat.

Ha sigut denunciat y secuestrats los exemplars del número corresponent al 30 de Novembre, de nostre colega *L' Arch de Sant Martí*, per un article titolat "Carta desclosa."

L' Excm. senyor don Manel Planas y Casals es lo juriconsult encarregat de defensar devant dels tribunals al director del esmentat periódich, nostre distingit amich don Joan Serra y Sulé, pera qui desitjém la absolució.

En una de las passadas sessions de nostre Ajuntament, presidida per l' Excm. Sr. Alcalde D. Joan Massagué y Vilarrubias, s'acordá facultar á la Comissió 4.ª pera ordenar una tirada de 100 exemplars del treball del Certamen de Sabadellenchs il·lustres verificats en los dias de la última festa major.

La vetllada que la Secció de Sant Lluís de la Academia Católica de aquesta ciutat, celebrá en las passadas festas de Nadal, estigué concurregudíssima, regentshi en lo magnífich local d'aquella Associació lo mes distinguit de nostra bona societat.

La festa tingué un carácter familiar y catalá per excelencia, essent totas catalanas las poesias que 's llegiren, com també estava redactat en nostra llengua lo programa de dita vetllada qu' aná dedicada por los nens de la esmentada secció al infant Jesús.

Veyem ab mol gust com se va introduhint arreu la benvolguda llengua catalana y no podem menos de felicitar als directors de la Academia per son acert en ferla conèixer pels nens de la Secció esmentada.

Diu nostre estimat colega *El Tarrasense*:

"Nos consta que l' Ajuntament te acordat contribuir ab la quantitat de 18.000 pessetas y ademes facilitar per son compte á la Diputació los terrenos necessaris pera la carretera de Sentmanat fins sa unió ab la de Matadepera á Sabadell, contánt desde luego ab lo patriotisme de los propietaris de las fincas, qu' es de presumir, no han de posar lo mes petit obstácle á los laudables fins de nostre Municipi."

En las eleccions verificadas en lo "Foment Mercantil, Industrial y Agrícola," d'aquesta ciutat quedaren elegit pera constituhir la Junta Directiva, los senyors següents:

D. Pau M.ª Llobet, *President*.—D. Esteve Giravent, *Vice-president*.—Fernando Reixach, *Tresorer*.—D. Isidro Surroca, *Contador*.—D. Feliu Comadrán, *Vocal*.—D. Gayetà Masllovet, *Secretari*.—D. Angel Manau, *Vice-secretari*.

Ha sigut desterrat en virtut d' un auto de la Audiencia de Barcelona lo senyor Alcalde de Sant Pol de Mar don Joseph Tobella, germá de nostre amich, lo director de la Revista *L' Art del Pagés*, fixant sa residencia en Barcelona.

Tot lo poble conmogut aná á despedirlo en manifestació del apreci en que 'l tenen, per haverse sacrificat pera 'l bé comú del poble; lo motiu del desterro ha sigut una cues-

tió tinguda ab lo ferro-carril, la que divideix per desgracia lo poble per una escassa minoria.

Ab un éxit molt satisfactori s' estrená en lo vehí poble de Castellar la producció dramática, titulada *Bárbara ó una borda*, deguda á la ploma de nostre apreciable amich y company D. Pere Vergés, de qual noticia ne donarem compte oportunament.

Avuy plaunos fer constar que aquesta primera obra dramática del Sr. Vergés, escrita en correcta prosa catalana, y abundant de bellissimas figuras retóricas que fan sentir, fow rebuda ab calorosos aplausos per la numerosa concurrencia que omplenava 'l teatre 'l dia de son estrenó, pel que no podem menos que felicitar al acreditat metje d' aquella població D. Pere Vergés, preguntli no 's fassi esperar en donarnos á coneixer alguna altre obra de las que ab aplauso de los amants de la bona literatura pot produhir lo seu ingeni.

En los examens celebrats en la Escola Normal de Barcelona ha obtingut lo titul de professora elemental ab calificació de sobressalient la simpática Sta. Rosa Altayó, filla de nostre apreciable amich y compatrici D. Joan Altayó y Moratonas.

Al fer públich tan satisfactoria noticia plaunos felicitar al Sr. Altayó y demes familia per tant meritoria calificació.

Lo Vicari de la Parroquia de la Puríssima Concepció de aquesta ciutat Rvnt. D. Her-negilt Santacana, ha sigut nombrat Director de la Sucursal del Seminari Conciliar de Barcelona establerta en Vilafranca del Panadés; haventlo sustituhit en son carrech lo Rvnt. Dr. Fálp. Pbre. y bibliotecari de la Cúria Eclesiástica.

Segons llegim en *El Tarrasense*, en la vehina Tarrassa se practican activas gestions pera la constitució de una societat que 's dedicará á la propaganda de la causa catalanista. Celebrém la noticia y fecilitém als organisadors per sa patriótica actitut.

Lo nou sacerdot mossen Angel Garriga y Boixader, celebrará sa primera missa en la Iglesia dels Pares Jesuitas de Barcelona, demá dilluns, á las deu del matí.

L' apadrinarán en tant solemne cerimonia los Exms. senyor don Eduart Maluquer de Tirrell, y sa esposa donya Maria del Remey de Anzizu de Maluquer.

Ocupará la cathedra del Esperit Sant lo rvnt. doctor don Joseph Juliá, rector de la parroquial iglesia dels Angels.

Las invitacions que ha fet circular la familia del celebrant están redactadas en catalá, sobre artístich full de pergamí.

Desitjém al nou sacerdot tota mena de felicitats en sa sagrada carrera.

Segons noticias, se troba en prempsa, á punt de donarse á llum, la tan desitjada novela de nostre distingit amich lo eminent novelista catalá don Narcís Oller, nomenada *La febre d' or*. Constará de quatre volums probablement, de mes de 200 páginas cada un.

Esperém ab ánsia aquesta nova producció del eminent novelista, gloria de la literatura catalana.

S' anuncia pera la próxima primavera que 's celebrará una Exposició regional organitzada per l' Institut Agrícola de Sant Isidro, figurant en primera línia oli, vi, màquines y artefactes pera la agricultura.

Diu un periódich que mentres en Espanya 'l número d' escoles arriba ab gran dificultat á 14,692, passa 'l de tabernas de 342,694.

Sobran los comentarios.

Lo infatigable catedràtic de llengües, Mr. E. Contamine de Latour, acaba de publicar un llibre de verdadera importancia, *L' espanyol industrial*, conté método de correspondencia comercial, vocabulari castellá-catalá-francés y al invers; se ven á 5'50 pessetas en la librería Larrousse, París.

La Associació d' Amichs dels Pobres, que disposa de la casa-asil establerta en la vila de Gracia, fa una generosa crida á las autoritats civils y eclesiásticas y als particulars que estiguessin al cuydado de nens pobres que haguessin quedat orfens á conseqüencia d' alguna epidemia, incendi, inundació ó altre accident extraordinari en qualsevol de las provincias d' Espanya, per si 'ls hi convingués ferlos ingressar en la casa-asil mencionada, ahont se 'ls alimenta, se 'ls vesteix y cuida ab decencia, se 'ls hi dona educació, ofici ó carrera, segons las sevas aptituts, y se 'ls lliura del servey de las armas.

Los nens orfens que 's trobin en lo cas indicat y aspirin á ingressar en la casa-asil dels Amichs dels Pobres deurán reunir las següents condicions:

Ser espanyols, varons, pobres, majors de quatre anys y menor de deu, orfens de pare y mare, y no sufrir cap malaltia incurable ó defecte físich que 'ls impossibiliti pera 'l treball.

Sos parents ó las personas baix qual càrrech se trobin, ó en son defecte la autoritat local ó 'l rector del poble en que 's trobin, podrán demanar l' ingrés del orfe en sollicitut extesa en paper comú, documentada en justificació dels extrems indicats en lo párrafo anterior.

La naturalesa y las condicions de pobreza y d' orfandat del postulant s' acreditarán ab certificació lliurada per l' alcalde, ó 'l jutje municipal, y 'l rector del poble en que 'l orfe resideixi; y en quant al sexo y á la edat del mateix, deurá acreditar-se per un metje, ab certificació visada per l' alcalde.

Las sollicituts abans del 31 de Janer.

El Resumen, en sa cotidiana "Galería Nacional", publica 'l retrato del conegut escriptor valenciá Constantí Llombart, y consigna sos mereixements en lo següent treball biogràfic:

"Hi ha tant que dir del apóstol del renaixement llemosí en Valencia, com Balaguer l' anomena, que la mera enumeració de sos fets y de sas obras ocuparia mes espay del que podem disposar pera l' objecte.

Ab notoria justicia ha dit l' ilustre Teodor Llorente, ocupant-se de Llombart, que en la actual república literaria de Valencia, hi ha pocas figuras de tan de rellu com la seva.

Efectivament; además d' escriurer las sevas numerosas y variadas produccions, ha fundat la famosa Societat "Lo Rat Penat"; ha instituhit los Jochs Florals en Valencia, en los quals, posteriorment, ha desempenyat varias vegadas l' honrós càrrech de jurat mantene-

dor; ha constituït la Societat d' excursions valencianes "L' Oronella,, y ultimament, després de cinch anys d' enutjoses contrarietats, ha conseguit fundar la "Creu Blanca,, benéfica corporació que en la passada epidemia colérica ha prestat en Valencia grans é importants serveys en la salut pública, y que en la actualitat s' ocupa en formar un plan de Beneficencia domiciliària, que ha d' acabar ab tots los que demanan caritat en aquella hermosa ciutat llevantina.

Lo senyor Llombart es soci honorari y de mérit d' infinitat de corporacions científicas y literarias.

En los solemnes Jochs Florals de 1886 fou llorejat ab la flor natural, y en los de 1888 fou nomenat "mestre en gay saber,, per sas obras en vers, y "honorable escriptor,, per sos escrits en prosa, essent Llombart lo primer y fins l' únich que en Valencia pogué ostentar-lo.

Actualment s' está ocupant en la redacció y publicació d' un entens *Diccionario valenciano castellano*, lo primer que com á tal deu considerarse, y no sabém per quina rahó no figura 'l seu nom com autor al davant de la obra, quan en justicia no deuria figurar-nhi d' altre.

Pera terminar, dirém que aquest excelent patrici, ilustre poeta y sabí publicista, ha manifestat recentment que sos coneixements no 's limitan á la esfera literaria; per la premsa d' aquella localitat hem sapigut que acaba de demanar patènt per un aparato agrícola industrial, de que es inventor, y que segons nostras noticias, ha de ser de gran utilitat pera la industria y la agricultura.

Llombart es entussiasta regionalista, tant amant de sa terra, que en los 42 anys d' edat ab que compta, no ha estat vuit dias seguits ausent d' ella. Tota sa activitat, tota sa inteligencia y tots sos esforços los ha dedicat á ennoblirla y dignificarla, y sembla predestinat per Deu á inspirar y presidir tot quant de gran y noble se desenrotlla en la privilegiada regió valenciana.,

De *El Correo* de Valencia:

"Ha sigut ampliada la subcomissió que enten en los travalls preparatoris pera la instalació de la estatua del rey don Jaume en lo pedestal, ab l' alcalde, 'l cronista de la ciutat senyor Llorente, representants de la Academia de Bellas Arts de Sant Carlos, del Capità general, del Arquebisbe, de *Lo Rat Penat* y dels periódichs locals.

Aquets senyors se reuniran dintre de poch pera acordar lo ceremonial y festeigs de la inauguració de dit monument, pera quals gastos sembla se consignarán pel Municipi 5,000 pessetas.

Se parla ja de que además de la professó cívica, hi haurá iluminació eléctrica en lo Parterre, fochs artificials en lo plá del Remey, simulacre d' incendi en que hi actuará la brigada de bombers y repartiment de caritats als pobres.,

Desde 'l primer d' any nou los recibos de la contribució territorial é industrial se dividiran en dos, un comprenent la cuota del Tesor, y 'l recaudarà directament la Hisenda, y altre que comprendrá 'l recárrech municipal, y l' cobrarán los Ajuntaments.

Las solicituts de domiciliació ja presentadas en lo mes de Juny passat, y las d' anticipació que 's presentin pels contribuyents, se consideran limitadas á las cuotas del Tesor, ja que 'l recárrech municipal te de satisferse en los respectius Ajuntaments ó als cobradors designats per las Corporacions municipals.

Fins al dia 31 del corrent s'admeten en las comisions d'evaluació en las capitals de provincia y en los Ajuntaments en los demés pobles, las relacions de variació de riquesa, ja per herencia, ja per compra, etc., presentant los títuls de trasllat de domini y la nota d'haver satisfet l'impost de drets reals, pera que figurin en los apèndices al amillament.

La Cambra de Comers de Barcelona, ha rebut una circular de la de Valladolid respecte á la industria farinera y 'l comers de grans á Espanya, proposantli que s'adhereixi als següents acorts:

Que d'acort todas las Cambras de Comers d'Espanya y 'ls individus que exerceixin la industria farinera, nomenin una comissió per cada capital ahont hi hagi Cambra; que aquestas comissions se reunixin en Madrid pera gestionar del Govern las reformas necessaries, y que si 'l Govern destingués aquestas gestions se tanquin en un dia donat tots los establiments, donantse de baixa en la contribució.

A ésser necessari, aplaudiriam de veras aquesta actitud, que á nostre entendre te tant d'energica com de necessaria, sobre tot haventnos demostrat l'experiencia que de las súplicas y las tranzigencias, lo pays may ha lograt res que fos beneficiós als seus sagrats interessos.

Lo senyor Gobernador civil de la provincia ha aprobat lo reglament d'un Monte-pio de socorros mútuos que s'ha establert en la fàbrica dels senyors Fills de M. Puig y companyia, en Sant Andreu de Palomar. Poden ingressar en dit Monte-pio tots los trevalladors dels dos sexes de dita fàbrica y de fora d'ella, quins pagarán 25 céntims de pesseta cada setmana y cobrarán com á subsidi en cas de malaltia 2'50 pessetas diaries y tindrán ademés assistencia facultativa gratuita. Los socis son de duas classes, de número y protectors. Aquestos son los gerents de la casa Fills de M. Puig y companyia y 'l majordom de la fàbrica.

Un dels més richs y competents vinicultors espanyols escriu desde París á un periódich madrileny que, si 'ls nous Aranzels francesos s'aproban, la *Tariff bill Mac-Kinley*, es una broma comparada ab ells. Se fixa pera 'ls vins de tot género un dret de 70 céntims per gram y hectòlitro (tarifa general), y com mínim 50 céntims per gram y hectòlitro, y aixó pera vins qual graduació no excedeixi de 12 grams, puig en passant d'aquesta graduació de dit dret, pagarán un augment de la tassa de consums sobre l'alcohol per cada gram mes dels 12 indicats. Com tots, absolutament tots, los vins espanyols tenen mes de 12 grams, y molts arriben á 14 y 15 (naturals), aixó representa un dret espantós. Ab lo tractat actual paguem 2 franchs per hectòlitro fins á 15 grams y 9 décimas (casi 16). Pel nou projecte d'aranzels pagarem, si s'aplica la tarifa general, 8 franchs 40 céntims per hectòlitro, y si 'l mínim, 6 franchs, y ademés la tassa del consum per l'alcohol per la diferencia de 12 á 14 grams per terme mitj, ó lo que es lo mateix, la prohibició absoluta.

Aixó tenint en compte que 'l vi constituheix avuy la principal riquesa de nostre pais, es tan trist, tan absurdo, tan ruïnós, que espanta pensar en sas conseqüencies.

Mes no s'espanti aquellvinicultor que aviat, quan hagi arreglat lo xafarranxo de las eleccions, lo jobern ja pendrà las precaucions necessaries pera que tal cosa no succeheixi.

Ara lo que importa son las eleccions y ja se sab primer que tot lo partit y 'l pais que reventi.

Entre 'l gran número de metjes que de tots los punts del mon han acudit á Berlin al objecte de coneixer al famós doctor Koch y estudiar son marvellós remey antituberculós, se contan seixanta cinch espanyols, la quarta part d' ells catalans.

ANUNCI OFICIAL

Alcaldia Constitucional de Sabadell

Aquest Ajuntament en sessió celebrada 'l dia 5 dels corrents se serví acordar la rectificació dels districtes 3.er y 4.^{rt} de los en que está dividit lo casco d' aquesta ciutat, en la següent forma:

DISTRICTE 3.er—Barri 1.er Carrers del Arrabal de fora, Arrabal de dins, Bufí, Carretera de Manresa, Convent, Carretera de Caldas esquerra, Hospital, Las Valls del 2 al 6, Manau, Plassa del Angel del 3 al 5, carrers de Rodas, S. Honorat, S. Francisco, Salut esquerra, Soletat, Villarrubias y Vapor.—Barri 2.^{on} Carrers de la Creuheta esquerra desde 'l del Carme, Comedias desde 'l de Lluna, Covadonga desde Carretera Caldas fins carrer Quevedo, Carretera de Caldas dreta, Font nova, Llobet, Lluna esquerra, Llevant, Marqués de Ciutadilla, Paces, Quevedo esquerra, Romeu, Sta. Tresa y Salut dreta desde carrer Lluna.

DISTRICTE 4.^{rt}—Barri 1.er Carrers d' Alt Pedregar esquerra, Argüelles fins carrer Lacy, Raix Pedregar, Borriana, Creuheta fins carrers Lluna y Carme, Jardí, Jonch, Lluna dreta, Lacy esquerra fins carrer Argüelles, Manresa dreta, carrer Nou, Plassa Major desde carrer Manresa fins 'l del Pedregar, Plassa Manresa núms. 4 y 5, Plassa del Angel núms. 1 y 2, carrers Palanca, Rambla esquerra fins carrer Lacy, S. Llorens dreta, S. Joseph, S. Joan, S. Domingo, Salut esquerra fins carrer Lluna, Travessia Borriana y Tres creus fins carrer Argüelles.—Barri 2.^{on} Carrers de Argüelles esquerra desde 'l de Tres creus al de Lacy, Bonavista desde 'l de Ripoll fins Lacy, Bilbao, Blasco de Garay desde carrer Tres creus á Lacy, Creuheta desde 'l del Carme, Concepció, Colomer desde carrer Illa al de la Creuheta, Covadonga desde carrer Quevedo, Conde de Reus, Carme esquerra, Casanovas, Lacy esquerra desde carrer Argüelles, Maria Lluïsa Fernanda, Quevedo dreta, Ripoll, S. Llorens dreta, Travessia Covadonga, Topete, Travessia Illa, Turull fins carrer de Lacy, Tres creus desde carrer Argüelles, Industria é Illa.

Lo que 's fa públich en compliment de lo previngut pel article 38 de la vigent Lley municipal, advertintse que durant lo terme de 30 dias podrán oposarse contra dita divisió las reclamacions oportunas.

Sabadell 10 Desembre de 1890.—L' Alcalde President, Joan Masagué.
—P. A. de S. E., Lo Secretari, Gonzalo Ribas.

OBRA NOVA

LA BOJA

TRAGEDIA EN 3 ACTES Y EN VERS

*Original de***ANGEL GUIMERÀ**

Se ven en las librerías de Verdaguer y Lopez, Rambla del Mitj, Puig, Plassa Nova
Magatzém de paper de Joan Almirall, Primpesa, 16, é Imprempta LA RENAIXENSA,
Xuelá 13, baixos.

PREU: 8 RALS

CALENDARI CATALÀ

*DE PARET***PERA 1891**

Forma un block de 370 planas de lectura

PUBLICAT PER LA IMPREMPTA

*LA CATALANA***Dormitori S. Francesch, 5 — BARCELONA**

En Sabadell, de venda en casa don Llorens Lladó Centre de Suscripcions y en la impremta de
d' aquest periódich, Joan Comas, al preu de 1 PESSETA cada blok.

MAGATSEM DE PIANOS

del pays y extrangers

*únich representant en Sabadell***JOAN COMAS FAURA****Carrer de Madoz, 31 y 35**

Imprempta y Enquadrernacions de J. Comas, Madoz 31 y 35 y Sol 138, teléfono n.º 46. — SABADELL